

Censura Lutheri.

In epistolam ad Hebræos.

In epistolam Iacobi.

In Apocalyp.

Neque audiēdos esse, quod id iam abolitū volūt. Hęc Otho, a Lutherō nimirū sic doctus iudex effectus. Nam & Lutherus ipse audacissima censura nō solū iudicat Euāgelia, sed & Epistolas Apostolorū atque Apocalypsim Iohānis: horrendis traxat contumeliis. Ait. n. Epistolā ad Hebræos neque Pauli neque vllius Apostoli esse, eāque denegare peccatoribus poenitentiam post baptisimū, cōtra oē Euāgelii & Epistolae Pauli. Epistolā vero Iacobi ait stramineam quod ad alias esse, nec vllam in se habere venā Euangelicā, eāque directe cōtra Paulū & oēm aliam scripturā, opibus iustificationem attribuere, Lacerare item scripturā, ac Paulo & oī scripturæ repugnare, proinde neque Iacobi esse, neque inter Canonicos Bibliæ libros locum habere. Sed & Iudæ Epistolā nescio cui alteri non Apostolo ascribit: Apocalypsim vero Iohānis vsque adeo floccifacit, vt neque Apostolicū neque propheticum librū existimet. Neminē scire quid sit, atque itidem esse ac si illum non haberemus. Danique Christū in eo neque doceri neque cognosci. Hac & id genus impia cōplura eructant Ebrii haresibus Lutherani, contra sacrā scripturā, quam tū se maxime vindicare & asserere falso iactitant apud suos Idiotas. Quod certe sacrilegiū nefandum dissimum nequaquam ita cōmitterent, si Ecclesiæ Auctoritatem firmissimum illum Nauiculæ Petri Temone, certissimamque fidei Catholicæ Amulsum: reuerēter nobiscum agnoscerent. Tuum erit igitur, Lector Cādide, & labore hunc nostrum æqui bonique facere, & illorum naufragio cautior factus, in Petri Nauicula firmiter consistere, ne similibus præsumptiones spiritui tuo credēs, proprium iudicium sequaris, atque in diuinis literas humano ingenio superbe (vt illi faciunt) censuram statuas: fidei naufragiū faciens, in pelagus hæreticorum excidas, vbi nullus est ordo: sed sēpiterna cōfusio. Id autē piculi prudēter euitabis, si Ecclesiæ auctoritatē in oibus denote hūiliterque sequis.

ORATIO HABITA AB
eloquentissimo Viro, F. Thoma
Guichardo Rhodio, iuris utriusque
Doctore, Illustrissimi Hierosolymi
tanę Religionis Magistri Ora-
tore, coram Clemente. vii.
Pont. Max. in qua Rho-
diorum oppugnationis
& deditiōis summa
continetur.

Oratio habita ab eloquentissimo uiro. F. Thomā
Guichardo Rhodio, iuris utriusq; Doctore: Illu-
strissimi Hierosolymitanæ Religionis Magistri
Oratore, coram Clemente. vii. Pont. Max. in qua
Rhodiorum oppugnationis & deditiois sum-
ma continetur.

MULTA me dehortabantur. B. Pater Cle-
men Pötifex Maxime: ne in sacratissimo
planeq; uerendo tuæ. S. conspectu, cele-
berrimoq; tot illustriū (uere dixerim) He-
roum cōfessu, grauissimū orandi munus susciperem.
Nescius quippe nō erā, quam præstanti ad id obeun-
dum mihi opus foret ingenio, summa doctrina, insi-
gni facundia, multipliciq; ac plena dignitatis dicen-
di facultate. Quibus sane oibus, ita me & natura &
studio destitutū aiāduertebā: ut uel sola nō modo p-
ficiundē, sed ne attentādē quidē tantæ rei cogitatioē,
trepidare, uehemēterq; cōpauesceres. Reuocabat me
insup tenuis eaq; iniucūda rei, de qua dicturus sum,
& uulgatissimæ & tristissimæ expectatio. A cuius p-
fecto comemoratione, quasiq; acerbissimi doloris re-
tractatione, sic abhorret animus ac resilit; ut non elo-
quendi facultatem, sed lachrymarū copiam/gemitus/
crebraq; suspiria tāti casus recordatio mihi suppeditet
Quæ tñ res, parū meē suffragatē sunt excusatio: quo-
minus puicerit tandē inuicta parēdi necessitas: meq;
supra uires niti, & plusq; præstare posse audere comē

pulerit presens Hospitalis hierosolymitani Magister
Frater Philippus de Villers ileadā: qui me hic eius to-
tiusq; ordinis sibi cōmissi nomine profari iussit. Quo
fit, ut sola mihi super sit admirabilis tuę beatitudinis
mansuetudo imensaq; benignitas, propenso cuius
fauore, uelut præsentī quodam numine fretus: non
nulla prius summam attingam, quę inuisissimum
Christianę gentis hostem in nostrum tandem exitiū
impulerunt. Mox intermissa rerum semestri in oppu-
gnatione gestarum narratiōe: quibus singillatim me-
morandis longa p̄scribenda foret h̄istoria, p̄cipuas
Rhodię deditiōnis causas exponā. Postremo nō obli-
tus instituti morisq; antiqui, agam calamitōso hoc tē-
pore, quando quidem læto non licuit, solitam Hiero-
solymitanę Religionis huiusce Magistri totiusq; cō-
uentus erga tuam Beatitudinem, in supremi pontifi-
caris apicem nuper assumptam, Venerationem, ac
humillimam illibatamq; obedientiam, & submissio-
nem. Soltanus itaq; Soleymanus. Duodecimus otho-
manę familię Tyrannus, crebro secū animo uolens
quoniam memorabili facinore p̄celleret, seq; non cō-
seruandis solum duodecim opimis Asię Regnis & tri-
bus Imperiis a patre sibi relictis, sed etiam longe pro-
pagandis quietiusq; regendis aptum mortalibus in-
dicaret: Capto prius Tauruno uulgo Belgradu oppi-
do apud Pannonios & situ & opere ualidissimo: in
Rhodi oppugnationem animum intendit. Nec iniu-
ria quidem grauiter nanq; ferebat eam insulani plus

ferme iniuriarum/direptionum/cladium/innumera-
biliumq; dispendiorum Turcis intulisse: quam uel
ceteras omnes Christianorū gentes & prouincias. Do-
lebat in super formidolosam semper fore suorū nauiga-
tionem, per Cyclades Insulas, reliquaq; ditioni suę cō-
tigua Christianorum loca: quę a trirēibus & diuer-
sis Rhodiorum nauigiis cōtra Turcarum latrocinia
infestationesq; cōtinue defensabantur. Indignabatur
præterea metu Rhodiorum passim incurstantiū, Aę-
gypti, Syrię, totiusq; pene orientis ab hinc Sexenniū
subacti uectigalia & tributa in Bysantiū tuto cōuehi
non posse. Occurrebat ad hoc ignominiosa suorū stra-
ges uindicanda, alia in Rhodum obsidione truculen-
tissimi proauī sui tempore perpetrata: in qua celebris il-
la Rhodiorum uictoria diuinitus p̄laxit. Incitaba-
tur demum assiduis ac eisdem intolerandis suorum
in Rhodios, a quibus offensi fuerant, clamoribus &
querelis. Urgebant postremo sequissimum Hostē non
nulli Turcarum primores: quos non tam oppugnā-
dę Urbis nostrę, quam diripiendę cupiditas incesse-
rat. Sunt etiam qui affirmant, Tyrannum hunc ab
eius genitore morti propinquo, execrabili sacramen-
to adactum: ut cum primum sibi liceret, in Rhodios
expeditionem pararet. His igitur accensus, solā Rho-
don, ut sibi suisq; infestissimam mente concipit fun-
ditus excindendam. Proinde cum intelligeret Chri-
stianos Principes exacerbatis inter se odiis, asperri-
misq; discordiis conflctari: cūctaq; in occiduis Bello

flagrari, cędibusq; misceri: futurum coniciens, quod
utiq; postea obrigit, nullum uidelicet, aut perexiguū
atq; idem serum Rhodiis laturos subsidium: nihil ul
tra differēdum in tali occasione ratus: milites undiq;
acciri, exercitum cogi, uetere; classem refici, nouā fa
bricari, arma/tela/machinas apparari, omnis generis
cōmeatus adduci, cęteraq; bellico usui necessaria ex
templo cōparari iubet, Quibus celerius quam cuiquā
credibile est, confectis; & iam in procinctu paratis:
Rhodios per literas ad deditiōē hortatur, alioqui
se confestim aduenturum, & muros ab imo subruitu
rum enunciat. Rhodiis uero nihil consternatis expa
uefactisue, mira quędam aduersus tanti belli terrore
inrecretaudacia: pleni; animorum & uirium, Hostē
opperiuntur imperterriti: seq; fortunam omnem pro
fide, patria, & penatibus subituros cōclamant. Paucis
deinde interiectis diebus, egressa iā pridem ex Byzan
tio Turcarum Classis, natali Diui Ioannis baptistę
Christi pęcurforis celebritate in Rhodu; applicuit:
breuiq; interposita mora, terrestres copias ex licyę cō
tinēti transfuexit. Constabat ea classis ex Triremibus
aliisq; non longe absimilibus nauigiis, prope trecētis
Hostium uero numerum ueritati propius est: ducen
torum plus minus fuisse millium, Ex quibus sexagin
ta ferebantur esse Metallicorum millia: qui suffodiē
dis cuniculis tantum uacaret. Reliqui autem quibus
& quam uariis armorum generibus instructi accessē
runt: quotue & quam immania tormēta ad quatiedos

muros aduexerint: breuitas pęterire cogit. Vere mihi
tamen hoc uideor esse dicturus: omnestam flamma
to studio, nec fat scio, maioribus ne odiis an uiribus,
in nostram pernicie; certaturos accurrisse: ut sibi uin
cendum inibi, aut moriendū animis obstinarent. Qđ
cum idem quoq; semper extiterit cōstantissimū Rho
diō; propositū: credi uix potest, quā infensis utrinq;
animis compugnatum sit, atrociterq; sequitum. Qua in
re, tametsi uix sexcēti ordinis nostri milites & quinę
Rhodiorum millia essent: qui tractandis armis & eta
te & uiribus idonei forent: tantum nihilofecius ab
fuit, ut paucitas ipsis animum imminuerit: ut non so
lum arcendi Hostis, uerum etiam ultro lacessendi fer
uore accenderetur. Post aliquot itaq; dies, in traicien
do exercitu, conuehendis com meatibus, exonerandis
in littus sarcinis, speculariis locis, figendis tentoriis
aliisq; (ut fieri assolent) rebus ordinandis transactos:
Cępta est, illa omnium post natos homines acerrī
ma Rhodię Urbis oppugnatio. Quam maximopere
stupendam efficiunt, potentissimum imprimis turcaę
exercitus & terra & mari adprime tremendus: mox in
gentes nullibiq; locorum tam horrendę molis furibū
diq; impetus Machine, saxeos globos septē, octo quo
q; & nouę palmorum rotunditatis interdium noctuq;
torquentes: quibus non crassissima mœnia tantum
quati, sed mōtes etiā ipsi subuerti potuissent. Quadra
ginta insup & quinę cuniculi: ex quibus licet duos
& triginta tranuersis suffossionibus excęperimus:

& clam cœptis obuiam itum sit: reliqui tamen terrifi-
ca suppositi ignis ui erumpente, permagnam muro-
rum & propugnaculorum partem imis sedibus disse-
cerunt, cunctaq; propemodus dissilire fecerunt. Acce-
dant eodem oportet, quoniam ea parum processisse
uidebantur: densissimi passim terrę aggeres, quibus
tecti hostes urbi admouebantur: monsq; longe altius
muris ex humo cōgestus: quem ab octingentis plus-
minus passibus ad urbis usq; fossas prouoluerūt. Ad-
de iis postremo peruicacissimū sex mensium in op-
pugnādo labore, quindecimq; conflictus asperissimos,
in quibus fœdissima cum Turcarum strage (annuen-
te deo) uictores semper fuimus: aliaq; pene innume-
ra, quæ ne longius confectet & loci & temporis ratio
uetat. Supprimi tamen haud potest, notum iam cun-
ctis & testatū prodicionis facinus: in quod exarserat
nefarius ille, non sine diris execrationibus nominan-
dus, Frater Andreas Damaral Portugallensis/nostri
cōuentus Cæcellarius. Qui cū defuncto in clytę recor-
datiōis fratre Fabritio de Carretto, uiro undecūq; pru-
dētissimo laudatissimoq; mira quadā dominādī cupi-
dine magistrerū appeteret, ubi primū presentē hunc
Magistrū ardua Religiois negocia tūc in galliis stu-
diose procurantem, & nil tale cogitantem, in demor-
tui locum uidit sublesum: tanta sicmut indignatio-
ne, tanto arsit dolore, tanta deniq; percitus est uecor-
dia: ut nihil haberet penſi, si Religionem ipsam, quā
ideo perosus erat, proprię etiānum salutis discrimine

222
perditum iret. Crebrescen te ergo famā Turcarū Ty-
rannum omni studio & conatu expeditionē in Rhodios
moliri; eum uti propere acceleret, per unum ex
suis seruis, confictæ redemptionis prætextu ex com-
posito in Constantinopolim missum, obnixę sollicitatē
reiq; gerendę tempus adesse significat. Mox consultā
tibus magistro & concilii proceribus, de aduocando
quamprimum subsidio, implorandaq; Christianorū
principum ope: instanter reclamabat, nihil tam cito
opus esse; compertissimum sibi fore dictitans, Hostē
alio pergere: atq; ita complures in suam trahebat sen-
tentiam. Obsessa deinde Rhodo, confertaq; pugna,
quoties uiri rei militaris periti/obstrui, excuari, ful-
citi; præmuniriue quicquam intus debere edocebant;
quo & hostilis imperus ualidius sufferri, & Urbis de-
fensionī tutius prospici posset: solus ille assentiētib;
cæteris, acerrime dissentiebat. Qui ut ocysus perfice-
ret quod conceperat nefandus proditor: p̄ literas ba-
listæ telis alligatas, partim a se, partim a quodam eius
famulo, in hostilem campum missas; sæpe Tyrannū
de iis, quæ domi agebantur præmonebat: consilia ape-
riebar, ne absteret hortabatur, breui Vrbe potiturus,
sumptusq; omnes ex Rhodiēsi præda eum, supra uo-
ta, refarciturum asserbat. Quo tandem famulo inter
cœpto, & re patefacta (nec enim dissimulari tantum
scelus poterat nec latere) uterq; proditiōis accusatur.
patronus ueridica famuli uniuersq; spectatæ probitatis
presbiteri Rhodii confessione ac testimonio conuin-

27
citur. Primus itaq; poenam luit præfatus malefici ad
minister, qui ad extremus usq; uitæ spiritum, in eadē
perstans confessione nullam (ait) mortis, quam iure
quidem suz promeritus exposco ueniā; nec fonti igno
scite, sed morituro tantum bene (quæso) precemini.
Pergenti ad supplicium patrono, cum sacra quædam
intemeratæ Virginis p̄sentaretur imago. Aufer a me
(inquit) perfidus, lignus istud; atq; ita capite mulctat
us est. Sub idem fere tempus, paulo tamen ante/dete
cta est alia quoq; proditio cuiusdam iudæi xp̄ianaz si
dem falso profitentis. Qui se hostis iussu Rhodū ac
cessisse falsus est; ut eam circumspectius exploraret, &
si fors aliquando tulisset, prodere satageret. Quo in ne
gocio mirum est, quā sedulus fuerit & uersurus; nihil
enim Rhodi actum/nihil tentatum/nihil deniq; uul
gi sermone agitatam; quod non statim Turcis signifi
candum curauerit. Hinc itaq; effectum est, ut non so
lum cum ferocissimis hostibus dimicatum sit; sed cuz
proditione & perfidia præmissorum. De quibus quo
niām eo tempore sumptum est supplicium; quo iam
totius rei summa grauiter periculabatur, longius me
in his progredi non sinit, multiplex deditionis/expli
canda ratio. POST tot igitur pugnas innu
merabilesq; sphericorum saxorum iactus, quibus si
mul & præuastis cuniculis diruti quattuor in locis
muri faciem hosti pandebant aditum; cum eo uen
tum esset, ut sex & triginta dierum spacio, ligneis
tantum uallis ac obicibus interpositis / res cominus

ageretur cum hostibus, ad quin quaginta supra centū
passus intra Urbem suffodiendo paulatim immissis;
Turcarum Tyrannus ad colloquium nos euocari, &
deditionis legem proponi iubet. Quod simul ac perce
ptum est, repens in Vrbe uarie (ut fit) dissidentium
oboritur contentio. Tunc Magnanimus hic Rhodio
rus princeps, qui iam inde ab initio bellaci quodā ar
descens spiritu, nullis se unquam subtraxit periculis
quominus uitæ contemptor, Urbis saluti consuleret;
militelq; pugnādo magis quam hortando animaret;
in medium prouolat, & quisnam uos (ait) strenui cō/
miliones dilectiq; Ciues rumor transtuerfos agit? Quæ
ue animis infecta uos inturbat anxietas; cur non
potius una omnes in Hostem irruimus, solita excipi
mus uulnera, mortem oppetimus, ac debitā fidei pa
trique pietatem exoluimus? Haud multo post, cū for
tius instaret Hostis, & perforatis undiquaq; ual
lis nostros passim sterneret incautos; adeo, ut nec col
lapsa denuo instaurandi, nec ullum nobis respiran
di daretur otium; cuncti, rebus impensius diffide
re/præsidia deserere/stationes a paucis ac eisdem gran
di mercede conductis tutari / omniaq; segnius geri
cœperunt. Quapropter uigilantissimus Rhodi
Magister, conuocato frequenti ordinis concilio, iisq;
scipue, quibus militum/munitionū & cōmeatuū cu
ra demādata fuerat; rei periculū exponit, & defensio
nis, siquæ excogitari possent, remedia quarit. Quæ
prolatis omnium sententiis nulla profus occurrerūt

preter illa, que salutem desperantibus relinquuntur, Id quod intelligi facillime potest, ex his que subnecta: Rhodiorum siquidem Bello adhuc utilium paucitas, uix ad mille quingentos redacta: atque eos quidem in celsabili armorum gestatione attritos; per diis nocturnisque excubiis fessos; macie confectos/ac irrequieto sex mensium labore, nulla unquam uelut tacitis induciis quiete sumpta, confractos: Munitiones Rhodi & que durante obsidione ex Coe insula & diui Petri Castro in Caria sito, aliisque Religionis arcibus clam per uniremes conuectę fuerant, penitus absumpta: Commeatum praeterea aliarumque rerum ad belli usum necessariarum, crescens indies penuria: Hostis quoque ab urbe propellendi uis adempta: & (quo maxime obsessorum animi decidebant, uiresque deficiebant) externi subsidii (fortuna aduersante) sublata spes omnis: manifestam humanę opis in tutanda amplius urbe desperationem arguebant. Ex qua sane re, cum in euitabile propediē moriendi fatum nobis immineret: effici non potuit, quin maxima commiseratione noster permotus sit acriterque ingemuerit animus: ob immanem hostis ferociam, qua Rhodianam in plebem, nullo sexus aut etatis habito discrimine, sequitur liquido concernebamus. Nam que Scithici Caucaasi rupes, qui nemorum specus, que tam horrendę Indorum solitudines, tantę unquam atrocitatis feras aluerunt: quas in discruciandis rhodiis non feritate superasset immitis Tyrannus? uersabatur insuper ante oculos angebatque nos plurimum; laborio-

sa & fortassis nulla post nos futura religionis nostrę instauratio. Quippe cum in diuersis orbis partibus neutiquam defuerint, qui rem aliter successuram autumantes, de eius iam beneficiis & prouentibus occupandis usuique priuato adscribendis cogitarent: fecissentque haud dubie ni mirifica pie memoris Antecessoris tui Adriani prouidentia restitisset; perspicueque declarasset magnę curę eam Religionem sibi fore. Quibus omnibus adducti, ut interea sacrosanctas omittam reliquias, quas Turcensis conspurcasset obscenitas, deditionis conuentionem adhortantibus precipuis Rhodiorum ciuibus tandem admisimus. Qua facultas nobis dabatur, diebus decem Rhodo decedendi, & res nostras quolueret asportandi: remansuris uero ciuibus & insulanis, quinquennalis tributorum & quorumuis onerum promittebatur immunitas: iis autem qui inde abire uellent, pro toto proximo triennio alio commigrandi securitas: nullaque postremo puerorum in fidei abnegationem compulsio, factum proculdubio, quod si ad calculum reducatur, & ueris quas obiter attingi rationibus expendatur: laudi potius quam culpę uertetur ab his, que re parum cognita, nos incriminantur & deliquisse contendunt. Sed cum res humanę ita sese habeant: ut in uictoriis uel ignauis gloriari liceat: aduersę res etiam bonos detrectet: æquo id quoque inter alia patimur animo. Non ignari suum cuique loquendi quod sentiat relictum arbitrium. Quod tamen si multis sæpe de causis, a uero deflectat: sola tamen rei & impigre & fortiter ge-

Ita nos solatur & recreat conscientia. Quod potuimus enim uel supra uires præstitimus. plus uelle quàm posse in animo quidem fuit: sed posse tantum ita ualuit: ut nec hostis quod pertinaciter connitebatur effecerit, & nobis quod minime opinabamur eueniret. Quod non aliunde factum credimus, quam ab immensa omnipotentis dei clementia: qui tot piis fidelium precibus & uotis, quibus per incolumitatem Rhodi iugiter excubabat, motus: seueriorem ultionem in mitiorem poenam conuertit: efferumque Tyrannum iam ad palmam erectum, de ditionem petere subegit: ut nos a morte ad uitam, a desperatione ad spem, ab exilio ad presentem salutem reuocaret. Quamquam ad id quoque mouerent hostem, Cos insula, diuini Petri Castrum: & tria oppida in uerticibus trium montium Rhodiensis insulae sita: Quorum expugnationi non parum cum laboris tum sanguinis se impensurum uerebatur: nescius bellicas eorum locorum munitiones clam (ut dictum est) in Rhodon subuectas. Animaduertebat etiam supremam irruptionem non sine eruentissima suorum clade fieri posse. Ex quibus tenebat constantior inter ipsos fama octoginta plusminus ad illum usque die bello morboque absumpta fuisse Turcarum millia: quamuis plerique centum, non pauci uiginti supra centum affirmarent. Quinto itaque die, ab eo quo datus utrinque obsidibus firmata est deditio, quo die salutifera Christi celebratur natiuitas, miserabilem Rhodon ingressa est etiam seruire Iugum imposuit, uictrix Turcicae fecditatis Colluuius. Quo quid

per superos queso) agrius ferendum: acerbius dolendum grauiusue lugendum uniuerso Christianorum generi contingere poterat: Et enim capta est illa omnium insularum citra controuersiam & nobilissima & celeberrima. ubi quattuordecim supra ducentos annos, tot enim militaris noster in ea uiguit ordo, firmissimum Catholicæ fidei contra turcensem perfidiam constitit presidium: unica Christianæ gentis in oriente tutela: peregrinantium diuersorumque naufragorum portus: miserorum subuentio: pauperum alimonia: languidorum xenodochium nullibi terrarum pulchrius aut magnificentius, totiusque ærumnosæ gratiæ protectio: iuuamen atque per fugium. O sortem iniquam. O luctuosissimum casum. O perperuo defendam Rhodiae urbis amissionem. O denique grauissimam & uix ullis reparandam seculis Hierosolymitanæ militiæ, immo totius Christiani populi, iacturam. Exanimat nos profecto atque subinde enecat, iuges ille grimoniæ, quibus captiua Rhodos sua deplorat seruitutem. Heu heu me infelicem in quantam delapsus sum (inquit) calamitatem: quantum in me malorum exundauit pelagus: quam atroci premor Tyrannide: quam tetris adirate naturæ monstris inferuio: quanta polluo fecditate: quibus diuexor flagitiis: quo circūuenior astu: quot expilor rapinis: quantis afficior cōtumeliis: quibus crucior angoribus: quātis denique uel ipsi hosti miserandis afflictor malis. Quis tam barbarus/tam immanis/tam ferus/in tanta meæ sortis acerbitate fletum & lachrymas cōtineret? Huc cinea mea erga Christianam rem popu

blicam beneficia euasere: iis ne p̄santur pr̄miis? hoc
mea in oēs demeruit pietas: Quid enim studii/ quid la
boris/ quid officii/ quid quod meę pr̄stare quiuerint
uires, pr̄termisit: quod pro cōmuni Christianorum sa
lute, frequenti cum meorū cede non semper impende
rim? Quod pyratarū latrocinia sustuli: quot naues ab
hostibus captas liberaui? & quoties ne permultę cape
rētur obstiti: quot captiuos e uinculis exemi: quot ser
uos in liberrate asserui: quibus nō suppetias tuli: quos
non opibus iuui: uirtute adauxi, omnię sincerę Cari
tatis affectu p̄sequuta sum? Agnoscūt hęc nimio plus
quam uellent, Agei maris insulę cunctaq; Christianę
plebis oppida per orientem sparsa. Quę cum hactenus
nihilominore cura, quam me ipsam a crebris Hostium
incurtionibus tutata sim: nūc ad uictorū (proh dolor)
insolentiam/ crudelitatem/ pr̄adam/ atq; libidinē expo
sita, quo se nā misera uertent: quem obstabūtur? quē
imp̄lorabunt? O spem fallacē. O cogitationes meas ina
nes. Siccinē uestrum Christiani principes mihi speran
dum erat auxilium: ut dum aduersus cōtractas totius
Asię, nec exiguas Europę, uires: sola pro Christi fide pu
blicaę salute certare: a uobis indefensa imp̄ieq; negle
cta hostibus profligāda defereret. Nullane uos Rhodi
miseratio cōcepit? Quę periculum quod in oēs intende
batur auertit: quę districtos a multorū iugulis gladios
depulit. quę tam exitiale ac funestam pestē Christia
nitati, horrenda cum uastitate, ingruētē. suo restinxit
excidio: quę demū ut omnibus prodesset, ipsa se tandē

perdidit. Sed iam plus satis Rhodię urbis lamentatio/
ni datum: cui ut ipse quoq; in tanta uī egritudinis, ma
ximaq; rei indignitate non nihil indulgerem: pietas me
cōpūxit amissę Patrię. Quę tāto doloris sensu meū exul
cerauit animū: ut oīs, quātula in me cunq; fuerit, ad di
cēdū alacritas penitus elāguerit. CETERVM de cur
sis a me strictim iis q̄ ad Rhodi oppugnationē simul &
deditionis causas prinere uisa sunt: superuacaneū est
beatissime Pater, ea nūc referre: q̄ post calamitosū eū
tum, usq; ad nostrum in hanc almam Urbem accel
sum, & terra & mari pertulimus. Tum quod nota per
uulgataę sint, tum leuandi tēdii gratia, quod sermo
nis longitudine uobis iam obrepisse uideo: tum uel
maxime, ne recentem Ponticatus tui gratulationem,
longiori tristium rerum cōmemoratione perturbem.
A qua parum quidem profuturę facessant querelę:
lētisq; acclamationibus excipiat lux illa, quę tot in
sanis bellorum motibus, cōculso terrę orbi: spem pa
cis attulit singularem. Quę certissimam Christiani no
minis Hostibus profligationē interminatur. Hoc est,
qua pr̄cellentes mirificeq; uirtutes tuę (diuina ad
spirante clementia) te Patrem optimum clementissi
mumq; in hoc summi Apostolatus fastigium euexe
runt. Te in quas, cuius tot egregię summis uirtutibus
partē laudes elucescunt: ut nulla sit oratiōis ubertas,
nullus dicēdi uigor, qui in eis percēsendis cōdigneq;
extollendis non uehementer exudet atq; fatiscat. O
diem illum faustum, qui tibi lucis auspicia protulit.

O beatam Medicum familiam, quæ tanto gloriatur
alumno. Ea, n. est, primaria in clytæ Florentinorum Ci
uitatis domus: cui generis claritudo, opū affluentia,
numerosus insignium uiroꝝ prouetus, exactissimaq;
totius uirtutis obseruantia decus peperit sempiternū
Eoꝝq; magis, quod peculiari quodā amore, uelut a na
tura insito bonarum Artium disciplinas ita semp am
plexa est: ut cunctis eaz; professoribus, nulla toto in
latio domus liberalior officiosiorq; patuerit. Ex qua
non pauciores me hercle uiri prodierūt, toga belloq;
clarissimi: quam ex multiplicibus Athenarum scētus
memorabiles Philosophi. eximia quoꝝ facinora, non
est, cur hoc loco memorētū quod celebriora sint, quā
ut ulla egeant attestatiōe: tum quod in tuo censu nun
quam reponenda duxeris, quæ maiores tui prudenter
strenueq; gesserunt. Nam, & si minime diffitendum
est, quin te ad uitæ decora tanquam domestice laudis
exempla prouocarint: usq; eo tamen a puerilibus an
nis tuopte ingenio ad præcelsi cuiuspiā honoris sum
mæq; amplitudinis gloriam annexus es: ut iam tum
non uulgarem quandam de te omnes conciperent
expectationem. Nec id quidem leui (ut interdum
euenit) argumento, sed facili coniectura. Quid enim
aliud præclara tua indoles, ornatissimi mores, uitæ cā
dor, probitas, modestia, æquitas, constātia, alaq; pru
dentia & in uiridi ætate cana maturitas spondebant:
quam excellens quidpiam & sublime: quale nunc læ
titiæ pleni suspicimus & ueneramur. Eo accedebat,

mira quedam in quibusuis sacrosanctæ sedis apostoli/
cæ rebus obeundis dexteritas, inauditaq; solertia: ut in
terea taceam uberrimos dignitatū prouetus, ab amplif
sima tua erga memoratā sedē merita obtentos. Quibus
porro omnibus instructus adornatusq; in supremū ec
clesiasticæ potestatis culmen assumptus es. Quæ profe
cto res, si post incredibilem propinquoꝝ affiniūq; bea
titudinis tuæ lætitiā, nōnullis, ut certe pluribus, grata
esse debet: ea pculdubio Hierosolymitani ordinis Ma
gistro nobisq; omnibus supra ueri fidem & gratissima
& iucundissima. Crebro siquidem recolentes, quo amo
ris feruore, qua pietate, quo affectu, Sanctitas tua,
cum in minoribus esset, prælibatum ordinem constan
tissime prosequuta sit: ut eius etiam insigne plusculos
annos gestare non paruifecerit: memores insuper, quā
peruigili studio/cura / industria / atq; sedulitate res no
stras, æque ut pprias, apud fœlicis recordationis Pon
tifices Leonē pietissimū eius fratrem germanū, & Adria
num Sextū protexerit fouerit amplificarit: non defore
speramus, quin eo propensiori animo, nūc afflictas sit
subleuatura, quo gloriosius sinceræq; amicitia cōueniē
tius est: in aduersis iuuisse, quam in secundis arrisisse.
Huic etiā rei patrocinatur, q; præter intimam tuæ beati
tudinis erga nos beneuolentiam uereq; paternam dile
ctionem: nulli mortalium maior quam tuæ clementiæ
attributa est potestas, nobis opitulādi paratiorq; cōmo
ditas oblata. Quibus sit, ut & moderatius, quam infixi
doloris magnitudo patiat, acceptam feramus cladē.

& nullos postea fortunę impetus te tridente pertimes-
camus. Ob quę uerbis exprimi non potest, quanto ex-
ultamus gaudio, ineffabiliq; iucunditate perfrui-
mur. Maximas superis gratias agentes, quod afflictionis
nostrę miseri, talem nobis in ipso urgentissime necesse-
sitiatis articulo, Pontificem tribuerunt: quo nec melio-
rem, nec ordinis nostri amantiorem sperare, nedum op-
tate fas erat. Te itaq; Sanctissime pater, unicū in ter-
ris Iesu Christi Vicarium, Summum Romanę Eccle-
się Antistitem, ac indubitatū Petri successorem agno-
scimus/colimus/uereremur. Tu atq; in clementia mi-
sericordissimi Redemptoris nostri Maiestatem, qua
possumus cordis puritate, adoramus. Et, ut rationi cō-
sentaneum est, gratulamur beatitudini tuę. Gratula-
mur apostolico solio. Gratulamur publicę Christiano-
rum quieti. Quandoquidem futurum ominamur,
ut inclytis prouidentię tuę auspiciis, propediem seda-
tis belloꝝ procellis, tranquillitas pacis orbi reddatur:
exoptataq; tandiu in cōem hostē expeditio suscipiat.
Ad quod fortiter audendū, cū orthodoxę fidei defen-
sio suadeat: uexatę toties lacerataq; Christianę plebis
miseratio impellat: ac instantis periculi, quod in om-
nes conflatur, necessitas urgeat: non est, ut tua San-
ctitas, alioqui perse fatis animata, uerbosis cohorta-
tionibus excitetur. Tempus ergo nunc appetit Cle-
mentissime Pater: siquādo alias, ut immanis illa fera
quę nunquā cicurari & mansuescere didicit: cui nul-
la res gratior, quā Christianorum cruor, quam cędes,

quā ante oculos trucidatio: quę demum tot annos in
nostram ruit perniciem: tuo ductu atq; uirtute, conci-
dat discerpatur intereat. Quod si (diuina fauente gra-
tia) contigerit, quę res unquā gesta est, prestantiore
quę laudabilior: quę gloriosior: Quas tunc iubilātis
ppli gratulatiōes audies? Quos plausus fieri cernes?
Quibus laudum præconiis celebrabere? Quę tam in-
grata immemorę posteritas, tantę rei gloriā non im-
mortalitatis beneficio prosequetur? Sed iam melon-
gius, quā rebar, progressum ad se reuocat: Hospitalis
Hierosolymitani Magister hic humilis, pauperūq;
Iesu Christi custos. Qui post tot ærumnas constanti
animo perpessus, domo tandē in hac eius canicie eie-
ctus / & uix e tanto naufragio emerfus: non habuit,
quo & decentius & salubrius confugeret: quam ad sa-
cro sanctā hanc sedem apostolicā, eiusq; Sanctissimū
recolendę memorię tūc Antistitem Adri. uti scilicet,
casus eidem suos exponeret, militiamq; sibi creditā
non alio, quam cęlesti auxilio, a tam rabidis Turca-
rum faucibus ereptam offerret dederetq;. Quod cū p-
ingrauescentem ualetudinem, breuiq; subsequutam
pręfati Pontificis ad superos migrationem minime li-
cuerit: nunc uero post pręnarratum rei dolendę suc-
cessum, ac exhibitam Sanctitati tuę profusa cum gra-
tulatione uenerationem, se, ordinem ipsum, eiusq; cō-
uentum, cui hactenus modestissime pręfuit, qua ma-
xime potest humilitate ac reuerentia sedi huic Apo-
stolicę, tuęq; clementię arctissime commendat eiusq;

protectioni penitus addicit. Quā suppliciter orat atq;
obsecrat, ut eundem ordinē de Christiana Republi
ca, cui maximo semper usui fuit, eritq; dum uiribus
subsistet, optime meritum; ab hoc lamentabili statu,
quo poterit auxilio, fauore, & autoritate subleuare di
gnetur. Eius beneficia ad fidei tuitionem & piam ho
spitalitatem erogata, iubeat sedulo conseruari. Iura
itidem constitutiones/usus/statuta/ordinationes/im
munitates/exemptiones/& priuilegia quecunq; per
Romanos Pontifices ac sedē apostolicā Hierosolymi
tanę Religioi cōcessa; in uiolabili cōfirmationis inno
uationisq; munimēte roborēt; eaq; nullatenus ob amif
sas rhodū infringi abrogariue posse, decernat. Hortet
quoq; xpianos principes; ut nobis faueant; & res nras
in eorum dominiis sitas, tueantur & protegant. Quæ
omnia cum per ualissimum nobis sit, pater Clemētis/
sime, te alacri promptoq; animo propediem effectui/
rum; minimeq; passurum ut tantę Religionis digni
tas in hoc tui Pontificatus æuo corruat; nihil ultra no
bis superest exposcendum, nisi ut summus rerum om
nium opifex diutissimam perenni cum felicitate ui
tam Clementiæ tuæ largiatur.

Dixi.

Impressum Romæ per magistrum Marcellum
in Campo Florę, xxx, die Decēbris. M. D. xxiii.